

Анотація

до дипломної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою спеціальності 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта Паламарчук Аліни Олегівни на тему: «ЛІНГВІСТИЧНИЙ НАПРЯМОК КОРЕКЦІЙНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМИ СИНТАГМАТИЧНИХ ТА ПАРАДИГМАТИЧНИХ СИСТЕМ МОВИ»

Науковий керівник: Шевченко Оксана Анатоліївна, кандидат педагогічних наук доцент кафедри психології, спеціальної освіти та здоров'я людини

Рецензент Шапочка Катерина Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та інклюзивної освіти МНУ імені В.О. Сухомлинського

Обсяг роботи – 140 сторінок основного тексту. Структура роботи: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (88 найменувань), додатки (п'ять).

Об'єкт дослідження – мовно-мовленнєвий розвиток дітей молодшого шкільного віку (граматичний рівень – морфологія, синтаксис).

Предмет дослідження – процес коригування мовних і мовленнєвих умінь учнів початкових класів з порушеннями парадигматичних та синтагматичних систем мови.

Мета дослідження: визначення напрямків, лінгводидактичного змісту (мовні вправи) та вихідних теоретичних положень (спеціальні методи, прийоми) корекції мовлення молодших школярів з порушеннями синтагматичних та парадигматичних систем мови.

Відповідно до мети, визначено завдання дослідження:

- визначити закономірності навчання та виховання молодших школярів у процесі засвоєння української (рідної) мови на морфологічному та синтаксичному рівнях;
- вивчити педагогічний досвід навчання дітей із мовленнєвими вадами

(особливості логопедичної роботи з подолання моторної алалії);

- розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити методику коригування мовних і мовленнєвих умінь у процесі роботи над словом (оволодіння граматичними поняттями – рід, число, відмінок, вид (для діслова), використання в мовленні граматичних морфем), реченням (нарощування синтаксичної структури речення, упорядкування деформованого речення, розширення та звуження речення).

Методи наукового дослідження: 1) вивчення педагогічного досвіду, спостереження за педагогічним процесом на уроках української мови та заняттях в групі продовженого дня; 2) індивідуальні бесіди з вчителями, вихователями, логопедами; 3) аналіз усних відповідей і письмових робіт з української мови учнів початкових класів; 4) експериментальне навчання, перевірка та встановлення його ефективності.

Практичне значення дослідження полягає у відборі спеціальних методів і прийомів коригування парадигматичних та синтагматичних систем мови на граматичному (морфологічному, синтаксичному) рівні; визначенні видів і відповідному доборі вправ, обґрунтуванні методики їх використання.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження обговорювалися на: двох конференціях (Сучасні технології розвитку людини в інтегрованому суспільстві: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Миколаїв, 28 травня 2020 р. / За заг.ред. А.М. Старєвої; упоряд. О.А. Шевченко, С.В. Кандюк-Лебідь. Миколаїв: ММІРЛ Університету «Україна», 2020. 294 с. та Міжвузівська науково-практична конференція «Наукові досягнення – шлях до професії», 6 грудня 2020 року). Основні результати дослідження викладено в двох працях, 1 – статті, 1 – тези.

База дослідження: Миколаївська спеціальна загальноосвітня школа Миколаївської обласної ради.

Вивчення наукової літератури, досліджень вчених дало можливість з'ясувати актуальні питання оволодіння школярами граматичною будовою

рідної мови.

Корекцію та розвиток граматичної будови мови орієнтували на подолання порушень парадигматичних та синтагматичних систем мови. Зцією метою було визначено такі напрямки: розвиток системи словозміни; розвиток системи словотворення; диференціація частин мови (іменників, дієслів); робота над реченням.

Метою логопедичної роботи з подолання граматичних порушень було формування у дітей морфологічних і синтаксичних узагальнень, уявлень про морфологічні елементи слова та про будову речення. Основними напрямками роботи виступали: корекція та розвиток граматичної будови мови (системи словозміни та словотворення); формування поняття про речення, уточнення структури речення; розвиток навичок морфологічного та синтаксичного аналізу і синтезу.

Головними принципами експериментального навчання виступали: корекційна спрямованість навчання, єдність процесів навчання основ наук і словесного мовлення, зв'язку з предметно-практичною діяльністю, інтенсифікації мовного спілкування, розвитку слухового сприймання у навчанні.

Результати проведеного експериментального навчання підтверджують висунуту нами гіпотезу, засвідчують ефективність розробленої й апробованої методики засвоєння граматичної будови мовлення молодшими школярами.

Ключові слова: логопедична робота, коригування граматичної сторони мовлення, мовно-мовленнєвий розвиток, молодші школярі, порушення мовлення, порушення парадигматичних та синтагматичних систем мови.